

Evropské správní právo (NV305K)

2. přednáška

JUDr. Lukáš Potěšil, Ph.D.
Lukas.Potesil@law.muni.cz

Evropské správní právo - europeizace národního (domácího) správního práva, Rada Evropy a Evropská unie

Princip dobré správy

- **Evropské správní právo**
- **Rada Evropy**
- **Evropská unie** (zejména přednášky č. 3 až 6)
- **Dobrá správa: pojem, podstata, prameny, judikatura**

Evropské správní právo (ESP)

□ Pojem ESP (polysem):

1. **SP EU – součást práva EU**, a) inspiruje („nuceně“) vnitrostátní právní úpravu, b) inspiruje se vnitrostátní právní úpravou; **právo EU + orgány EU/ vnitrostátní právo + orgány čl. států** (tzv. víceúrovňová správa) – přímí a nepřímí vykonavatelé, evropské sítě
2. SP společného **evropského správního prostoru** – spolupráce na administrativní úrovni, **přeshraniční spolupráce**
3. **Společné principy a hodnoty, jakož i instituty SP v Evropě** – *ius commune* (společné právo) – vzájemné ovlivňování, řízené/usměrňované **RE**
4. **správní právo evropských států**
5. **européizované (národní) správní právo**

Evropské správní právo

- ❑ **Europeizace** (evropeizace, europeanizace) – vnímání a přijímání společných evropských požadavků, hodnot, trendů, norem, judikatury a jejich promítnutí do jednotlivých národních (s)právních řádů; sbližování, odstraňování rozdílů
- ❑ Budování, šíření, institucionalizace formálních a neformálních pravidel, postupů, stylů, ..., způsobů „jak věci dělat“

Evropské správní právo

☐ Inspirační základny:

- Europeizace **dobrovolná** – RE (neprávní aspekty), podobnost
- Europeizace **nucená** – EU (právní aspekty – povinnost), shodnost až jednotnost, „*prohlubující se europeizace*“, vliv EU na přípravu a implementaci členskými státy
- Původně bylo odlišné zaměření (lidská práva x trh)

Evropské správní právo

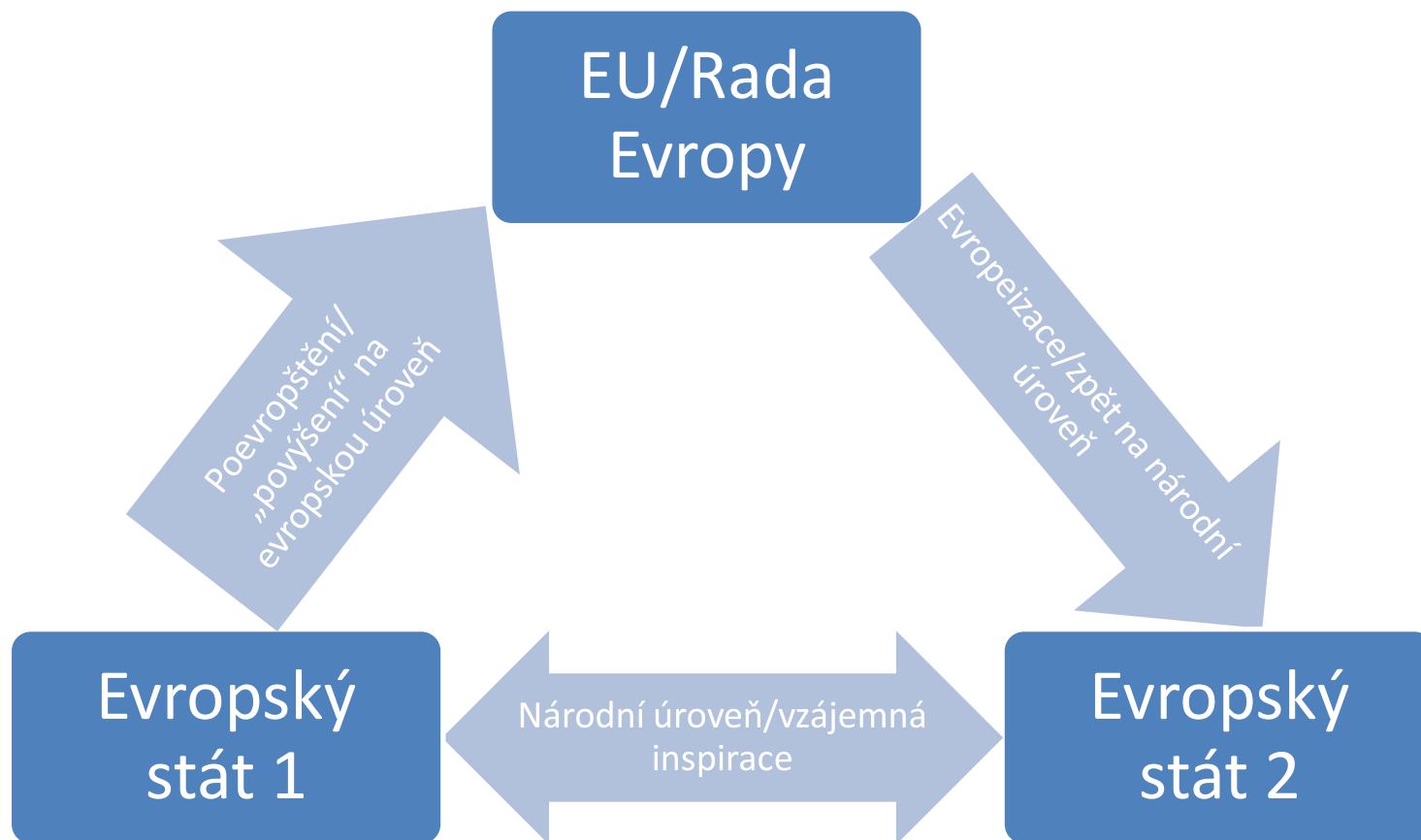
☐ Evropeizace

- **Pasivní** – nechat se ovlivňovat okolními evropskými právními úpravami, naplňovat požadavky práva EU
- **Aktivní** – ovlivňovat okolní právní úpravy
- **Dynamická** (proces, uskutečňování) **x statická** (výsledek)
- **Právní** (ovlivnění právní úpravy) **x mimoprávní** (realita, praxe, tzv. evropský pohled)
- **Integrační proces** do EU a RE
- **Regionální globalizace?** – **globální správní právo**
- **Horizontální x vertikální** (vzestupná a sestupná)

Evropské správní právo

Evropeizace

- Stejná právní úprava (harmonizace)
- Stejné (sdílené) principy, hodnoty, instituty
- Státy v Evropě (1.) nabízejí principy, jsou (2.) přebírány na evropské úrovni a dále (3.) distribuovány v Evropě

Evropské správní právo

- Součástí evropského správního práva: Vázanost právem, proporcionalita, právní jistota, legitimní očekávání, zákaz diskriminace, právo na informace, zodpovědnost, limity správního uvážení, ...

Rada Evropy

- ❑ Mezinárodní organizace (1949) - statut
 - Orgány: Výbor ministrů, Parlamentní shromáždění, Kongres místních a regionálních samospráv (+ ESLP)
 - Dokumenty: rezoluce a doporučení (pro čl. státy)
 - Soft-law (*peer pressure*), RE si ale může vyžádat zprávu o plnění
 - Právní europeizace:
 - ❑ EÚLP (č. 209/1992 Sb.) + ESLP
 - ❑ ECHMS (č. 181/1999 Sb.)
 - ❑ ESCH (č. 14/2000 Sb.)

Rada Evropy

☐ Obsahový vývoj soft-law RE

1. 70. léta, první generace – ochrana práv jednotlivců vůči správní činnosti
2. 90. léta, druhá generace – pozornost věnována vykonavatelům veřejné správy a úředním osobám (*zodpovědnost a přístup k dokumentům, osobní údaje*)
3. Po roce 2000, třetí generace – správní soudnictví

Soft-law Rady Evropy

☐ vývoj v RE

1. 70. léta, první generace – ochrana práv jednotlivců vůči správní činnosti: (77) 31, (80) 2, (81) 19, (89) 8, (91) 1
2. 90. léta, druhá generace – pozornost věnována vykonavatelům veřejné správy a úředním osobám: (2000) 6, (2000) 10
3. Po roce 2000, třetí generace – správní soudnictví: (2001) 9, (2003) 16, (2004) 20

Princip dobré správy

- Vůdčí princip tzv. **européizace**
- 1. **Princip/principy** – cílový stav/požadavek, k němu to má směřovat
- 2. **Právní princip** (* zásady a pravidla) – vymezen v právu, právní **závaznost**, vynutitelnost a **právní následky** (nezákonnost, nesprávný úřední postup)
- 3. **Právo na dobrou správu** – objektivní (čl. 41 LZPEU)* subjektivní

Princip dobré správy

- **Nástroj europeizace** domácího správního práva
 1. Vliv RE
 2. Vliv EU
- Tedy dvojí europeizace – **PŘÍČINA**
- Odraz v národním právním řádu - **NÁSLEDEK**

Princip dobré správy

☐ Zdroje/prameny

- Literatura (H. P. Nehl, S. Skulová, R. Pomahač, ...)
- Soft-law (vliv RE)
- Politické dokumenty/proklamace
- **Právní předpisy** (úroveň EU a evropských států)
- **Judikatura** (ESD, ESLP, národní soudní orgány)

Princip dobré správy

☐ Pojem

- **Není definice** (pozitiva * negativa) – je možný další vývoj
- „požadavky kladené na výkon veřejné správy“
- „řádné fungování veřejné správy“
- X **špatná správa** (maladministration)
- **DE MINIMIS** – minimální standart ochrany/práv
- 1. **Hmotněprávní dobrá správa** – (dobrá) organizace, (dobrá) normotvorba; **předpoklady**, zajištění
- 2. **Procesní dobrá správa** – **procesní práva** FO/PO, soudní ochrana

Princip dobrá správy

□ vývoj v RE

1. 70. léta, **první generace** – **ochrana práv jednotlivců** vůči správní činnosti: (77) 31, (80) 2, (81) 19, (89) 8, (91) 1
2. 90. léta, **druhá generace** – pozornost věnována **vykonavatelům veřejné správy a úředním osobám**: (2000) 6, (2000) 10
3. Po roce 2000, **třetí generace** – **správní soudnictví**: (2001) 9, (2003) 16, (2004) 20

Princip dobré správy

- Doporučení (2007) 7 o dobré veřejné správě
 - Součástí je i **Kodex dobré veřejné správy**; jednotlivé dílčí zásady – součásti dobré správy
 - Dobrá správa jako **komplexní pojem a požadavek**
 - Určeno čl. státům

1. **Zákonnost**
2. **Rovnost**
3. **Nestrannost**
4. **Proporcionalita**
5. **Právní jistota**
6. **Časová přiměřenost**
7. **Participace**
8. **Ochrana osobnosti a osobních údajů**
9. **Transparentnost**

Princip dobré správy

- ❑ vývoj v EU (EU převzala a doplnila)
- ❑ Fungují ve vztazích k institucím a orgánům EU
 - Kodex pro dobrou správní praxi ... (2000/633/ES) 13. 9. 2000 – interní povaha
 - Evropský kodex řádné správní praxe/Pravidla dobrého úředního chování (6. 9. 2001) – vliv ombudsmanů
 - Bílá kniha o evropském vládnutí
 - Čl. 41 Listiny základních práv EU - právo na dobrou správu – **EXTERNÍ PŮSOBENÍ**
 - Zásady veřejné služby pro úředníky EU 19. 6. 2012

Princip dobré/řádné správy

- ❑ Čl. 41 Listiny základních práv EU (jednak **jako takové**, ale i jako **souhrn dílčích práv, zastřešující – deštníková – povaha, T-193/07**)
 - Dopadá na **orgány, instituce a jiné subjekty EU**
 1. Neustrannost, spravedlnost a časová přiměřenost
 2. Právo vyjádřit se (být vyslechnut)
 3. Přístup ke spisu
 4. Náležité odůvodnění
 5. Náhrady škody
 6. Přístup k dokumentům (čl. 42)
 7. **Přístup k EVOP (čl. 43)**
 8. Právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces (čl. 47) – **evropské správní soudnictví/správní soudnictví EU**

Princip dobré správy

☐ judikatura

- **ESD – Tradax** (64/82), T-54/99, NV IAZ (110/82),...
- **ESLP** – čl. 6/1 právo na řádný proces
- **NSS** – 1 As 30/2008 (č. 1746/2009 Sb. NSS)
- **ÚS** – právo na dobré zákonodárství

Princip dobré správy

vývoj v ČR

- Ombudsman (349/1999 Sb.) - hodnotící kritérium
- Správní řád (500/2004 Sb.) - spolupráce
- Kontrolní řád (255/2012 Sb.) - spolupráce